

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 31. oktobrī
(OR. en)

**Starpiestāžu lieta:
2022/0344(COD)**

**14265/22
ADD 3**

**ENV 1092
CLIMA 558
AGRI 600
FORETS 110
ENER 553
TRANS 677
CODEC 1645
IA 171**

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2022. gada 27. oktobris

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre *Thérèse BLANCHET*

K-jas dok. Nr.: SWD(2022) 543 final

Temats: KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS [...] Pavaddokuments dokumentam Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar kuru groza Direktīvu 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā, Direktīvu 2006/118/EK par gruntsūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu un pasliktināšanos un Direktīvu 2008/105/EK par vides kvalitātes standartiem ūdens resursu politikas jomā

Pielikumā ir pievienots dokuments SWD(2022) 543 *final*.

Pielikumā: SWD(2022) 543 *final*

Briselē, 26.10.2022.
SWD(2022) 543 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS
IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

[...]

Pavaddokuments dokumentam

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai,
ar kuru groza Direktīvu 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens
resursu politikas jomā, Direktīvu 2006/118/EK par gruntsūdeņu aizsardzību pret
piesārņojumu un pasliktināšanos un Direktīvu 2008/105/EK par vides kvalitātes
standartiem ūdens resursu politikas jomā

{COM(2022) 540 final} - {SEC(2022) 540 final} - {SWD(2022) 540 final}

KOPSAVILKUMS

Ūdens pamatdirektīva (ŪPD) kopā ar Vides kvalitātes standartu direktīvu (VKSD) un Gruntsūdeņu direktīvu (GŪD) nodrošina Eiropas virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu ilgtspējīgas pārvaldības satvaru. Lai gan Eiropas gandrīz 100 000 virszemes ūdens un 12 000 gruntsūdens objekti joprojām ir pakļauti spiedienam, ko rada piesārņojums, tie ir būtiski svarīgs dzeramā ūdens avots, nodrošina bioloģisko daudzveidību, ir svarīgs resurss lauksaimniekiem un rūpniecībai, pārvietošanās ceļš, kā arī neaizstājama sastāvdaļa elektroenerģijas un siltuma ražošanas procesos.

Spēkā esošajos tiesību aktos ir uzskaitītas vairākas piesārņojošas vielas un vielu grupas, kā arī — attiecībā uz katru no tām — pieļaujamās koncentrācijas, kas dalībvalstīm ir jāievēro savā teritorijā. Ar tiesību aktiem tiek reglamentēta arī uzraudzība (gandrīz 150 000 vietās ES) un ziņošana par to, vai nav pārsniegta piesārņojošo vielu maksimālā koncentrācija. Dalībvalstis ziņo arī par pasākumiem, kas veikti pret šo piesārņojumu. Pašlaik ES tiesību aktos ir iekļautas 53 vielas attiecībā uz virszemes ūdeņiem: tās galvenokārt ir pesticīdi, rūpnieciskas ķīmikālijas un metāli. Attiecībā uz gruntsūdeņiem tiesību aktos ir uzskaitīti nitrāti un aktīvās vielas pesticīdos.

Ar šo iniciatīvu tiek risinātas divas galvenās problēmas:

1. Nepietiekama **ekosistēmu un cilvēka veselības aizsardzība** pret riskiem, ko rada visuresošas un/vai jaunas piesārņojošas vielas un to maisījumi. Pašreizējais to vielu saraksts, kas raisa ES bažas, ir nepilnīgs (jo tajā nav iekļautas vielas, kurām ir būtiska negatīva ietekme uz vidi un cilvēka veselību) un novecojis (jo tajā ir iekļautas vielas, kuru klātbūtne vairs nav ievērojamā daudzumā vai kuru kvalitātes standarti ir neatbilstoši). Turklāt, tā kā pašlaik galvenā uzmanība tiek pievērsta atsevišķām vielām, netiek ņemta vērā maisījumu kumulatīvā vai kombinētā ietekme, kā arī regulējumā pašlaik nav ņemtas vērā tādas sezonālās piesārņotāju slodzes izmaiņas kā, piemēram, saistībā ar pesticīdiem, ko izmanto lauksaimnieki vai kas tiek izmantoti privātajos dārzos;
2. **Īstenošanas trūkumi**: dalībvalstu līmenī noteiktās piesārņojošas vielas un kvalitātes standarti ir pārāk atšķirīgi, tāpēc dati nav salīdzināmi. Datu pārvaldība un ziņošana ir apgrūtināta un nav pielāgota mūsdienu tehnoloģiju digitālajam potenciālam, kā arī, izmantojot standarta likumdošanas procedūru, to sarakstu atjaunināšanas procedūra, kuros uzskaitītas piesārņojošas vielas, kas ietekmē virszemes un pazemes ūdeņus, ir pārmērīgi ilga.

VKSD, GŪD un ŪPD pārskatīšanas mērķis ir būtiski modernizēt noteikumus par piesārņojošām vielām ūdenī un tādējādi Eiropas zaļā kursa vispārējā kontekstā sasniegt nulles piesārņojuma mērķi. Šī iniciatīva balstās uz vairākām citām Eiropas zaļā kursa iniciatīvām un ir saistīta ar tām (piem., par pesticīdu un antimikrobiālu līdzekļu lietošanas samazināšanu lauksaimniecībā un akvakultūrā, par Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvas pārskatīšanu, lai risinātu jautājumu par mikropiesārņotājiem), kā arī ir saistīta ar ES politikas pārskatīšanu attiecībā uz ķīmikālijām, izmantojot Ilgtspēju sekmējošu ķīmikāliju stratēģiju.

Nolūkā novērst abas minētās galvenās problēmas ir iesniegta vēlamo politikas risinājumu un apakšrisinājumu pakete.

Saistībā ar aizsardzības trūkumu:

- attiecībā uz virszemes ūdeņiem:
  - prioritāro vielu sarakstu papildināt ar 24 atsevišķām vielām — pesticīdiem, farmaceitiskiem līdzekļiem un rūpnieciskām ķīmiskām vielām, kā arī 24 PFAS vielu grupu,
  - mainīt vides kvalitātes standartu (VKS) 16 vielām — padarīt stingrāku 14 gadījumos un mazāk stingru divos gadījumos,
  - izstrādāt metodiku mikroplastmasas un mikrobu rezistences gēnu mērīšanai un uzraudzībai virszemes ūdeņos un gruntsūdeņos, lai tos nākotnē iekļautu piesārņotāju sarakstā,
  - svītrot no saraksta 4 vielas (3 pesticīdus un 1 rūpniecisko ķīmisko vielu), jo tās vairs nerada draudus ES mērogā;
- attiecībā uz gruntsūdeņiem:
  - I pielikumā (ES līmeņa standarti) iekļaut 24 PFAS vielu grupu, divas antibiotikas un virkni pesticīdu sadalīšanās produktu;
  - II pielikumā (kur dalībvalstīm jāapsver valsts standarta noteikšana) pievienot vienu vielu — farmaceitisku līdzekli.

Saistībā ar īstenošanas trūkumiem:

- izveidot obligātu “uzraudzības sarakstu” attiecībā uz gruntsūdeņiem, lai iegūtu ticamākus datus par iespējamiem gruntsūdeņu piesārņotājiem;
- pielāgot virszemes ūdeņos novērojamo vielu sarakstu, lai ņemtu vērā emisiju sezonālītāti;
- vienkāršojot likumdošanas procesu, atvieglot piesārņojošo vielu sarakstu turpmāko pielāgošanu;
- saskaņot standartus attiecībā uz piesārņojošām vielām, kas ir būtiskas upju baseinu līmenī;
- ieviest automatizētas datu iesūtīšanas mehānismu, kas ļaus dalībvalstu līmenī ātrāk un tiešāk piekļūt neapstrādātiem datiem par ūdens kvalitāti.

Šīs iniciatīvas zinātniskais pamatojums tika izstrādāts pārredzamā un iekļaujošā procesā, ko vadīja Komisijas Kopīgais pētniecības centrs un Vides ģenerāldirektorāts, iesaistot dalībvalstis, ieinteresētās personas, nozares un akadēmisko aprindu pārstāvjus. Veselības, vidisko un jauno risku zinātniskā komiteja nodrošināja attiecīgo vielu neatkarīgu zinātnisku pārbaudi. Ietekmes novērtējumā ir iekļauti pašlaik (2022. gada oktobrī) pieejamie provizorisks vai galīgie atzinumi par katru no minētajām vielām / vielu grupām. Robežvērtības vielām, par kurām nav pieejami provizorisks vai galīgie atzinumi, ir balstītas uz dokumentāciju, kuru Komisija sagatavoja Veselības, vidisko un jauno risku zinātniskajai komitejai. Ietekmes novērtējumā un priekšlikumā šo vielu robežvērtības ir norādītas kvadrātiekvās. Pēc viedokļu saņemšanas kvadrātiekvās tiks noņemtas.

Paredzams, ka šī iniciatīva pozitīvi ietekmēs ūdens kvalitāti Eiropas virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu objektos, kā arī radīs vidiskus, sociālos un ekonomiskos ieguvumus. Tāpēc paredzams, ka tā tieši ietekmēs rūpniecību, lauksaimniecību, izplatītājus, notekūdeņu apsaimniekošanas uzņēmumus, dalībvalstu iestādes un iedzīvotājus.

Visu ietekmi ES līmenī nebija iespējams kvantitatīvi novērtēt. Turklāt, tā kā katra dalībvalsts var izvēlēties, kurus pasākumus īstenot, lai panāktu atbilstību izraudzītajai rīcībpolitikas paketei, izmaksas un ieguvumus nevar visaptveroši aprēķināt, kā arī tie būtiski atšķirsies atkarībā no vielas un ūdens objekta.

Tomēr ir skaidrs, ka vairāku virszemes ūdeņos un gruntsūdeņos esošu vielu iekļaušana sarakstā vai (virszemes ūdeņu gadījumā) to vides kvalitātes standartu maiņa radīs izmaksas (dažkārt ievērojamas). Attiecībā uz virszemes ūdeņiem gaidāmas nozīmīgas izmaksas tiešās pielāgošanas dēļ, piemēram, pievienojot sarakstam ibuprofēnu (pretsāpju un pretiekaisuma līdzeklis), glifozātu (lauksaimniecībā un dārzkopībā izmantots herbicīds), PFAS (liela ķīmisko vielu grupa, ko izmanto, piem., virtuves piederumos, apģērbā un mēbelēs, ugunsdzēsības putās un personīgās higiēnas līdzekļos) un bisfenolu A (plastmasas iepakojuma sastāvdaļa). Tas pats attiecas uz grozījumiem vides kvalitātes standartā attiecībā uz PAH (ķīmiskas vielas, kas rodas ogļu, gāzes, naftas un pārtikas sadedzināšanas rezultātā), dzīvsudrabu (metāls, kas izdalās galvenokārt ogļu sadedzināšanas un zelta ieguves rezultātā) un niķeli (metāls, kas izdalās ogļu un smagās eļļas sadegšanas rezultātā). Attiecībā uz gruntsūdeņiem visnozīmīgākās izmaksas sagaidāmas saistībā ar PFAS, un tās ir saistītas ar lietošanas ierobežošanu (piem., ugunsdzēsības putās — līdz 390 miljoniem EUR gadā par aizstājējvielas izmantošanu) un kontaminēto bioloģisko cieto vielu apsaimniekošanu (līdz 755 miljoniem EUR gadā par sadedzināšanu un līdz 201 miljoniem EUR gadā par apglabāšanu poligonos). Taču ieguvēji būs dzeramā ūdens uzņēmumi un galu galā nodokļu maksātāji, jo samazināsies ūdens attīrīšanas izmaksas.

Būtu jāatzīmē, ka izmaksas un ieguvumus nevar saistīt tikai ar šo iniciatīvu, jo ir vairākas citas iniciatīvas, kas attiecas uz daļu no tiem pašiem piesārņotājiem, piemēram, Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīva, Dzeramā ūdens direktīva, Rūpniecisko emisiju direktīva, Pesticīdu ilgtspējīgas lietošanas direktīva un paziņotais aizliegums izmantot PFAS, izņemot to būtisko lietojumu.

Digitalizācija, administratīvā vienkāršošana un labākas riska pārvaldības iespējas, kuru mērķis ir padarīt uzraudzību un ziņošanu precīzāku un savlaicīgāku, rada ierobežotas, vienreizējas administratīvās izmaksas Eiropas Komisijai (kuras uzdevums ir izstrādāt vadlīniju dokumentus, metodikas utt.), Eiropas Vides aģentūrai (kuras uzdevums ir uzlabot piekļuvi datiem par ūdens kvalitāti) un Eiropas Ķīmikāliju aģentūrai (kuras uzdevums ir zinātniski novērtēt attiecīgo piesārņotāju radīto risku). Attiecībā uz lielāko daļu no novērtētajiem uzdevumiem izmaksas ir daudz mazākas par 1 miljonu EUR. Paredzams, ka kopumā pieaugs dalībvalstu izmaksas, kas saistītas ar piesārņojuma monitoringu, jo palielināsies tiesību aktos aptverto vielu skaits un dažāda raksturs (piem., mikroplastmasa). Tomēr nav sagaidāms, ka izmaksas pārsniegs 15 miljonus EUR gadā visās ES27 valstīs (t. i., aptuveni 0,33–0,55 miljoni EUR gadā katrā dalībvalstī). Šie izdevumi ļaus Komisijai un dalībvalstīm nākotnē veikt mērķtiecīgākus pasākumus pret piesārņojumu.

Šajā ietekmes novērtējumā secināts, ka kopumā ieguvumi sabiedrībai ir ievērojami lielāki par izmaksām. Ieguvumi ietver ūdens un dūņu apstrādes izmaksu ietaupījumu, veselīgāku ekosistēmu un ietaupījumus veselības aprūpes izmaksās. Tāpat kā gaisa un augsnes piesārņojumam, arī endokrīno sistēmu noārdošo vielu un PFAS iedarbībai var būt liela ietekme. Piemēram, saistībā ar PFAS ietaupījumi, kas rastos, ja ūdens attīrīšanā nebūtu jāizmanto reversā osmoze, ir aptuveni 9 miljardi EUR gadā, un ir aprēķināts, ka veselības

aprūpes izmaksu ietaupījums gadā būtu vismaz 52–84 miljardi EUR. Paredzams, ka šī iniciatīva, papildinot citus ES tiesību aktus, kas jau ir spēkā vai tiek plānoti saskaņā ar Eiropas zaļo kursu, sniegs ievērojamus ieguvumus sabiedrībai un videi.

Kopumā ar šo iniciatīvu tiek pārskatīti ES tiesību akti par ūdens piesārņotājiem, lai pieskaņotu tos pašlaik un turpmākajos gados aktuālajiem piesārņotājiem, kā arī padarītu tos atbilstīgākus, pārredzamākus un pielāgojamākus. Tādējādi tas veicina vispārējos centienus saskaņā ar ES Nulles piesārņojuma rīcības plānu samazināt piesārņojumu līdz līmenim, kas vairs nav kaitīgs cilvēka veselībai un videi.